

вимогами ЄС. Це сприяє інтеграції України у цифровий внутрішній ринок ЄС і створенню сучасної цифрової держави, де технології слугують основою соціального та економічного розвитку. [4].

Глобальна цифровізація є не лише технологічним, а насамперед соціально-економічним феноменом, який визначає конкурентоспроможність держав, якість людського капіталу та рівень інклюзивності суспільства. Для України цей процес є ключем до довгострокового економічного зростання, підвищення резильєнтності суспільства та побудови цифрової держави нового покоління.

Література:

1. Мінцифри про результати цифрової трансформації в регіонах України за 2024 рік. *Урядовий портал*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/mintsyfry-pro-rezultaty-tsyfrovoi-transformatsii-v-rehionakh-ukrainy-za-2024-rik> (дата звернення: 13.10.2025).
2. Цифровий розрив: перешкода для соціальної, економічної та політичної рівності. *ISPI*. URL: <http://www.ispionline.it/en/publication/the-digital-divide-a-barrier-to-social-economic-and-political-equity-204564> (дата звернення: 13.10.2025).
3. Перегляд Системні проблеми цифровізації національної економіки України. *Problems of modern transformations*. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-7-03-08/2023-7-03-08> (дата звернення: 13.10.2025).
4. Державна цифрова трансформація: аналіз за 2019-2024 роки. *VoxUkraine «Вокс Україна» – більше ніж найкраща аналітика про Україну*. URL: <https://voxukraine.org/derzhavna-tsyfrova-transformatsiya-analiz-za-2019-2024-roky> (дата звернення: 13.10.2025).

Грабек Я.А.

здобувач вищої освіти,

Мудрак Р.П., д.е.н., професор

Уманський національний університет,

м. Умань, Україна

УКРАЇНСЬКО-ЄВРОПЕЙСЬКА ТОРГІВЛЯ ХЛІБОМ, ХЛІБОБУЛОЧНИМИ І БОРОШНЯНИМИ ВИРОБАМИ

Сальдо українсько-європейської торгівлі хлібом, хлібобулочними і борошняними виробами залежить від виду продукції. В даному контексті для України проблемною групою товарів є готові продукти із зерна – тут має місце від’ємне сальдо у торгівлі з ЄС (табл. 1).

Таблиця 1. - Експорт, імпорт та сальдо в українсько-європейській торгівлі цукром і кондитерські вироби з цукру, готовими продуктами із зерна, млн. дол.*

Код і назва товарів згідно з УКТЗЕД	Рік					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Експорт						
17 цукор і кондитерські вироби з цукру	74,0	90,7	95,8	212,4	487,1	302,5
19 готові продукти із зерна	95,6	119,4	141,2	110,1	171,4	202,1
Імпорт						
17 цукор і кондитерські вироби з цукру	46,5	47,5	80,7	43,8	62,1	66,7
19 готові продукти із зерна	169,4	208,7	248,9	206,6	233,5	258,1
Сальдо						
17 цукор і кондитерські вироби з цукру	27,5	43,2	15,1	168,6	425	235,8
19 готові продукти із зерна	-73,8	-89,2	-107,7	-96,5	-62,1	-56

*розраховано автором за даними [1]

Найбільшу частку в структурі українського експорту хлібних, хлібобулочних та борошняних виробів на ринок ЄС займають товари за кодом 1905000000 УКТЗЕД – 78,5%

(табл. 2). Найбільшими покупцями українських товарів за кодом 1905000000 УКТЗЕД є Румунія і Польща. В 2024р. на їх частку припало 15 і 14% відповідного українського експорту.

Друге місце в структурі українського експорту хлібних, хлібобулочних та борошняних виробів у ЄС в 2024р. займають товари за кодом 1902000000 УКТЗЕД – 17,2%. Найбільшим покупцем українських товарів за кодом в 2024р. була Німеччина. На її частку припало 23,2% відповідного українського експорту. На другому місці Румунія – 10,3%. Найбільшу частку в структурі українського імпорту хлібних, хлібобулочних та борошняних виробів займають також товари за кодом 1905000000 УКТЗЕД – 49,6%.

Перше місце серед імпортерів даної продукції належить Польщі – 35,8%. Друге місце в структурі українського імпорту хлібних, хлібобулочних та борошняних виробів займають товари за кодом 1901000000 УКТЗЕД – 27,9%. Найбільшим імпортером цієї продукції на український ринок є Польща – 30,1% у структурі відповідного імпорту. Друге місце посідає Німеччина – 12%. На третьому місці Латвія і Франція – 10,2% та 9,2% відповідно.

Стримуючим фактором на шляху українських хлібних, хлібобулочних та борошняних виробів до європейських споживачів є нерівні умови доступу до ринків у частині митних тарифів. Тарифна квота України на ринку ЄС для обробленої продукції із зерна становить всього лише 2 т на рік (у чистій вазі), для харчових продуктів – 2 тис. т на рік (у чистій вазі). Для того, щоб зрозуміти на скільки це мало достатньо сказати, що в 2024р. Україна експортувала 149,8 тис. т хлібних, хлібобулочних та борошняних виробів. Усе, що експортується поза квотою обкладається високими ставками митного збору. При чому для європейських виробників на ринку України, за рідкісним виключенням (коди 1901909900 та 1904300000 УКТЗЕД), немає тарифних квот. При цьому ставки митного збору на відповідний європейський імпорт - мінімальні.

Таблиця 2. - Вартісна величина торгівлі України та ЄС хлібом, хлібобулочними і борошняними виробами, млн. дол.*

Код та назва продукції згідно з УКТ ЗЕД	Рік					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Експорт						
1901000000**	1,9	0,41	1,1	0,56	0,94	0,9
1902000000***	25,9	33,8	46,3	28,7	42,7	35,8
1904000000****	4,4	4,7	5,3	3,9	5,8	8,0
1905000000*****	56,4	71,1	83,6	76,9	122,0	163,2
Імпорт						
1901000000**	43,7	56,0	66,5	47,8	68,0	72,2
1902000000***	31,7	39,3	46,9	46,8	30,9	41,1
1904000000****	17,0	20,0	23,7	18,4	15,0	16,9
1905000000*****	75,8	92,0	107,1	93,6	119,6	127,9
Сальдо						
1901000000**	-41,8	-55,6	-65,4	-47,2	-67,1	-71,3
1902000000***	-5,8	-5,5	-0,6	-18,1	11,8	-5,3
1904000000****	-12,6	-15,3	-18,4	-14,5	-9,2	-8,9
1905000000*****	-19,4	-20,9	-23,5	-16,7	2,4	35,3
Всього	-79,6	-97,3	-107,9	-96,5	-62,1	-50,2

*розраховано автором за даними [1]; **екстракти солодові, готові харчові продукти з борошна, крупки, крупів, крохмалю або солодового екстракту, без вмісту какао або з вмістом менш як 40 мас.% какао в перерахунку на повністю знежирену основу, в іншому місці не зазначені готові харчові продукти; ***макаронні вироби варені або неварені, начинені (м'ясом чи іншими продуктами) або не начинені, або приготовлені іншим способом, наприклад, спагеті, макарони, локшина, ріжки, галушки, равіолі, кане лоні, кускус, готовий або не готовий до вживання; ****готові харчові вироби, одержані шляхом здуття або смаження зерна зернових культур чи зернових продуктів (наприклад кукурудзяні пластівці), зернові культури (крім кукурудзи) у вигляді зерна або пластівців, гранул чи оброблені іншим способом; *****хлібобулочні, борошняні кондитерські вироби, з вмістом або без вмісту какао, вафельні пластини, порожні капсули,

придатні для використання у фармацевтиці, вафельні облатки для запечування, рисовий папір та аналогічні продукти

Додатковими бар'єрами для українських хлібних, хлібобулочних та борошняних виробів на європейський ринок є нетривалий термін зберігання продукції, захист внутрішніх ринків країн ЄС, недостатня відповідність продукції національним традиціям споживачів, нерозвинена логістика, практично відсутнє впровадження інноваційних технологій, недостатня адаптованість нормативно-законодавчої бази до вимог та правил ЄС [2].

Література:

1. Зовнішня торгівля окремими видами товарів за країнами світу. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2025/zd/e_iovt/arh_iovt2025.htm
2. Сичевський М.П., Шпичак О.М., Коваленко О.В., Куць О.І., Бокій О.В. Тенденції та перспективи розвитку хлібопекарського виробництва в європейських країнах. *Економіка АПК*. 2020. № 7. С. 54-67. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202007054>

Дефорж В. В.

здобувач вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні,
спеціальність 073 «Менеджмент», гр. МЕ-24

Глевацька Н. М.

канд. екон. наук., доцент

Центральноукраїнський національний технічний університет,
м. Кропивницький, Україна

ГЛОБАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТЕРОРИЗМУ ТА БЕЗПЕКОВІ ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

У сучасних умовах міжнародна безпека зазнає суттєвих змін під впливом терористичних загроз, воєнних конфліктів і політичної нестабільності. Попри зменшення кількості терористичних атак у світі, тероризм залишається важливим фактором глобальної напруженості, особливо в регіонах із низьким рівнем державного управління та збройними конфліктами.

Для України, яка перебуває у стані війни, дослідження світових тенденцій тероризму є актуальним, адже воно дає можливість оцінити рівень ризиків, виявити спільні закономірності з іншими регіонами світу та визначити напрями підвищення національної безпеки. Використання міжнародних даних і аналітичних індексів сприяє формуванню системного підходу до забезпечення стійкості держави в умовах тривалих загроз.

Метою дослідження є аналіз основних тенденцій розвитку тероризму у світі та визначення безпекових викликів для України з урахуванням даних міжнародних аналітичних джерел. Дослідження спрямоване на виявлення взаємозв'язку між глобальними процесами насильства, регіональною нестабільністю та станом безпеки держав, що перебувають у збройних конфліктах.

Тероризм є однією з найнебезпечніших глобальних загроз сучасності, яка впливає на політичну стабільність, економічний розвиток та соціальну безпеку держав. У наукових дослідженнях він розглядається як систематичне застосування насильства недержавними акторами з метою досягнення політичних, релігійних або ідеологічних цілей.

Для вивчення терористичних процесів використовуються міжнародні індекси, зокрема *Global Terrorism Index (GTI)*, який щорічно оцінює рівень терористичної активності у 163 країнах світу. Паралельно індекс *Global Peace Index (GPI)* дозволяє оцінити загальний стан миру та безпеки, враховуючи внутрішні й зовнішні конфлікти.